

Sygn. akt III AUa 337/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SSA Elżbieta Czaja
Sędziowie:	SA Barbara Hejwowska SA Marcjanna Górską (spr.)
Protokolant: sekr. sądowy Bożena Karczmarz	

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2013 r. w Lublinie

sprawy F. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o wypłatę zawieszony emerytury

o wznowienie postępowania zakończony prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Siedlcach w sprawie IV U 839/11

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 1 marca 2013 r. sygn. akt IV U 1111/12

**zmienia częściowo zaskarżony wyrok w punkcie I i oddala skargę
o wznowienie postępowania w przedmiocie wypłaty emerytury za okres od 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku.**

Sygn. akt: III AUa 337/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 26 września 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., działając na podstawie art. 103a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 28 ustawy z 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw wstrzymał od 1 października 2011 roku wypłatę emerytury na rzecz F. C..

Odwołanie od w/w decyzji złożyła F. C. wnosząc o jej zmianę i podjęcie wypłaty emerytury od daty wstrzymania. Rozpoznający odwołanie ubezpieczonej Sąd Okręgowy w Siedlcach wyrokiem z 14 lutego 2012 roku w sprawie o sygnaturze akt IV U 839/11 odwołań F. C. oddalił. Wyrok uprawomocnił się z dniem 7 marca 2012 roku.

W dniu 21 grudnia 2012 roku F. C. złożyła skargę o wznowienie postępowania w sprawie IV U 839/11 powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 roku stwierdzający, że art.28 ustawy z 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych i niektórych innych ustaw jest niezgodny z art.2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Ubezpieczona wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez podjęcie wypłaty emerytury poczynając od 1 października 2011r. i wypłatę jej wraz z odsetkami za zwłokę.

W odpowiedzi na skargę ubezpieczonej organ rentowy wniósł o jej oddalenie ewentualnie zmianę wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z 14 lutego 2012 roku w sprawie IV U 839/11 poprzez zmianę decyzji z 26 września 2011 roku i podjęcie wypłaty emerytury dla ubezpieczonej od 21 grudnia 2012 roku, tj. od daty złożenia skargi.

W uzasadnieniu stanowiska organ rentowy wskazał m.in., że skarga ubezpieczonej może zasługiwać na uwzględnienie jedynie w zakresie, w jakim podjęcie wypłaty emerytury nastąpi od dnia złożenia przez ubezpieczoną skargi o wznowienie postępowania. Przepisy ustawy emerytalnej nie przewidują wypłaty emerytury za okres wsteczny, w interesie emeryta leży więc, aby wniosek o podjęcie wypłaty zawieszony emerytury zgłosić niezwłocznie po wejściu w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego, tj. poczynając od 22 listopada 2012 roku.

Wyrokiem z dnia 1 marca 2013 roku Sąd Okręgowy w Siedlcach zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 14 lutego 2012 roku w sprawie sygn. IV U 839/11 i poprzedzając go decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 26 września 2011 roku w ten sposób, że ustalił prawo F. C. do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 roku, zaś wniosek F. C. o wypłatę odsetek przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S..

Sąd pierwszej instancji ustalił, że F. C. w dniu 29 listopada 2007 roku wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę. Pozostawała wówczas w zatrudnieniu w ramach umowy o pracę. Decyzją z 11 grudnia 2007 roku organ rentowy przyznał F. C. poczynając od 1 listopada 2007 roku emeryturę, przy czym z uwagi na kontynuowanie przez ubezpieczoną zatrudnienia wypłata świadczenia została zawieszona. W styczniu 2009 roku organ rentowy poinformował ubezpieczoną o uchyleniu z dniem 8 stycznia 2009 roku przepisu art.103 ust.2a ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowiącego podstawę zawieszenia wypłaty świadczenia i w związku z tym o możliwości wystąpienia z wnioskiem o podjęcie wypłaty. Stosownie do pouczenia, w piśmie z 3 marca 2009 roku ubezpieczona wystąpiła do organu rentowego o podjęcie wypłaty emerytury i decyzją z 12 marca 2009 roku organ rentowy podjął wypłatę emerytury na rzecz F. C. poczynając od 1 marca 2009 roku. Wypłatę tę kontynuował do 30 września 2011 roku. Decyzją z 26 września 2011 roku organ rentowy zawiesił wypłatę emerytury na rzecz ubezpieczonej od 1 października 2011 roku w związku z kontynuowaniem przez nią zatrudnienia.

Oceniając ustalony wyżej stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał, że skarga o wznowienie postępowania jest uzasadniona, co skutkowało zmianą wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z 14 lutego 2012 roku w sprawie IV U 839/11 oraz decyzji organu rentowego z 26 września 2011 roku poprzez ustalenie, że F. C. ma prawo do wypłaty emerytury od 1 października 2011 roku.

Sąd wskazał, że zgodnie z art. 401¹ kpc można żądać wznowienia postępowania w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. Z kolei w myśl art.407§ 2 kpc, jeżeli skarga o wznowienie postępowania dotyczy sytuacji określonej w powyższym przepisie art.401¹ kpc skargę wnosi się w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.

Odnosząc powyższe uregulowania do okoliczności sprawy Sąd Okręgowy stwierdził, że skarga ubezpieczonej opiera się na ustawowej podstawie oraz została wniesiona w przewidzianym ustawą terminie. Jako podstawę skargi F. C.

wskazała wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012r. w sprawie o sygnaturze akt K 2/12 opublikowany w Dzienniku Ustaw Nr 1285 z 22 listopada 2012r.

Sąd stwierdził, że zgodnie z art.190 ust.3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, chyba że Trybunał Konstytucyjny określi inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 13 listopada 2012 roku nie określił innej daty utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego, który był przedmiotem badania. Zatem za datę wejścia w życie powyższego wyroku Trybunału Konstytucyjnego uznać należy datę 22 listopada 2012 roku, tj. datę ogłoszenia wyroku z Dzienniku Ustaw. Ubezpieczona skargę o wznowienie postępowania złożyła w dniu 21 grudnia 2012 roku, a zatem przed upływem trzymiesięcznego terminu przewidzianego w art.407§ 2 kpc.

Odnosząc się do kwestii zasadności skargi o wznowienie postępowania Sąd uznał, że zawarte w niej wnioski zasługiwały na uwzględnienie. Sąd wskazał, że w wyroku z 13 listopada 2012 roku Trybunał stwierdził, że art. 28 ustawy z 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz.1726 ze zm.) w związku z art.103a ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009r. Nr 153, poz.1227 ze zm.), dodanym przez art.6 pkt 2 w/w ustawy z 16 grudnia 2010r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art.2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W ocenie Sądu pierwszej instancji przedstawione wyżej ustalenia pokazują, że przyczyną zawieszenia wypłaty emerytury na rzecz F. C. decyzją z 26 września 2011 roku były wskazane wyżej uregulowania, tj. przepis art.28 ustawy z 16 grudnia 2010 roku w zw. z art.103a ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wprawdzie w chwili ustalenia prawa ubezpieczonej do emerytury, tj. w dniu 1 listopada 2007 roku (decyzją z 11 grudnia 2007r.) obowiązywał przepis art.103 ust.2a w/w ustawy stanowiący podstawę zawieszenia wypłaty świadczenia w przypadku kontynuowania zatrudnienia, to jednak już od 8 stycznia 2009 roku przepis ten nie obowiązywał i od 1 marca 2009 roku organ rentowy podjął wypłatę emerytury na rzecz ubezpieczonej uznając jej prawo do pobierania świadczenia mimo jednoczesnego uzyskiwania przychodu z tytułu zatrudnienia. Stan taki trwał do 1 października 2011 roku, kiedy to na mocy niezgodnego z Konstytucją przepisu art.28 w/w ustawy z 16 grudnia 2010 roku organ rentowy dokonał zawieszenia wypłaty emerytury stosując przepis art.103a ustawy emerytalnej dodany do niej z dniem 1 stycznia 2011 roku.

Zdaniem Sądu Okręgowego zastosowanie do ubezpieczonej niezgodnych z ustawą zasadniczą przepisów ustawy stanowiących podstawę wydania wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z 14 lutego 2012r. w sprawie IV U 839/11, a uprzednio decyzji organu rentowego z 26 września 2011 roku uzasadnia wniosek ubezpieczonej o zmianę powyższego wyroku i decyzji organu rentowego, poprzez ustalenie, że F. C. przysługuje prawo do wypłaty emerytury od 1 października 2011r. ,tj. od daty zawieszenia wypłaty świadczenia.

Sąd wskazał, że nie podziela stanowiska organu rentowego, iż podjęcie wypłaty emerytury jest możliwe z dniem złożenia skargi, nie wcześniej niż z dniem 22 listopada 2011 roku, w którym to dniu wyrok Trybunału Konstytucyjnego został ogłoszony. Według Sądu, nie można zgodzić się z poglądem, że dopiero od tej daty zakwestionowane przez Trybunał przepisy powołanych ustaw są niezgodne z Konstytucją. Przepisy te były niezgodne z Konstytucją od daty ich ustanowienia, a jedynie z datą późniejszą Trybunał Konstytucyjny stwierdził istnienie tej niezgodności. Data ogłoszenia wyroku Trybunału, tj. 22 listopada 2012 roku jest datą, od której przepis art.103a ustawy emerytalnej i przepis art.28 ustawy z 16 grudnia 2010 roku traci moc obowiązującą wobec osób, które prawo do emerytury nabyły przed 1 stycznia 2011 roku. Utrata mocy obowiązującej oznacza, że powołane przepisy nie mogą być już podstawą zawieszania wypłaty emerytur dla w/w osób, tj. nie mogą stanowić podstawy wydawania kolejnych rozstrzygnięć (decyzji) o zawieszaniu emerytur.

W przypadku ubezpieczonej do zawieszenia wypłaty emerytury doszło przed utratą mocy obowiązującej przez wskazane przepisy, a skarga o wznowienie postępowania zmierza do wyeliminowania z obrotu orzeczenia, które

zapadało na podstawie niekonstytucyjnych przepisów. Dodatkowo Sąd zauważył, że ubezpieczona wnosząc skargę o wznowienie postępowania nie wystąpiła o wypłatę emerytury (przyznanie emerytury) za okres wsteczny, ale o realizację świadczenia, do którego prawo jako takie nabyła z dniem 1 listopada 2007 roku, a które pobierała począwszy od 1 marca 2009 roku i co organ rentowy potwierdził wydając decyzję z 12 marca 2009 roku o przeliczeniu świadczenia i podjęciu jego wypłaty.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd na podstawie art. 412§2 kpc zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z 14 lutego 2012 roku w sprawie IV U 839/11 oraz poprzedzając go decyzję organu rentowego z 26 września 2011 roku w sposób wskazany w pkt I sentencji wyroku. W odniesieniu do wniosku F. C. o wypłatę odsetek od zaległych świadczeń Sąd orzekł o przekazaniu go do rozpoznania organowi rentowemu. Kwestia odsetek nie była bowiem przedmiotem decyzji organu rentowego ani wyroku Sądu z 14 lutego 2012 roku.

Apelację od tego wyroku złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.. Zaskarżając wyrok częściowo w zakresie punktu I i ustalonego ubezpieczonej przez Sąd prawa do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku zarzucił mu naruszenie prawa materialnego, t.j. art. 28 ustawy z 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz.1726 ze zm.) w związku z art.103a ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009r. Nr 153, poz.1227 ze zm.) i w związku z art. 190 ust. 3 Konstytucji RP poprzez błędną wykładnię tych przepisów i ustalenie ubezpieczonej prawa do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 roku.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zmianę wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 14 lutego 2012 roku w sprawie IV U 839/11 oraz poprzedzającej go decyzji Zakładu i ustalenie ubezpieczonej prawa do wypłaty emerytury od 22 listopada 2012 roku.

W obszernym uzasadnieniu apelacji skarżący przeprowadził analizę problematyki dotyczącej skuteczności prawnej orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego zwracając uwagę na złożoność tego zagadnienia. Skarżący zauważył, że regulacje samej Konstytucji, w tym art. 190, który określa moc obowiązującą i skutki orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego są niejasne, nieprecyzyjne a przede wszystkim stwarzają możliwość rozbieżnych interpretacji w odniesieniu do skutków orzeczeń Trybunału.

Apelujący podniósł między innymi, że na rzecz perspektywnego działania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego przemawia regulacja art. 190 ust. 3 Konstytucji pozwalająca na określenie terminu utraty mocy obowiązującej zakwestionowanego przepisu. Orzeczenie Trybunału ma charakter prawotwórczy, a utrata mocy obowiązującej nie oznacza unieważnienia istniejącego wcześniej stanu prawnego, które prowadziłyby do automatycznego unicestwienia z tą chwilą wszystkich wcześniejszych konsekwencji prawnych. Konkludując, organ rentowy wskazał, że orzeczenie Trybunału konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku jest konstytutywne, obowiązujące od dnia wejścia w życie, zaś skutki prawne wywołuje tylko na przyszłość, t.j. od dnia ogłoszenia w Dzienniku Ustaw, w szczególności w sytuacji, gdy Trybunał Konstytucyjny bezpośrednio w wyroku nie określił skutków czasowych swojego orzeczenia, t.j. momentu utraty mocy obowiązującej przepisu uznanego za niezgodny z Konstytucją.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna w sposób skutkujący zmianą wyroku w zaskarżonej części i oddaleniem w tym zakresie skargi o wznowienie postępowania.

W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy nie było podstaw do przyjęcia zasadności skargi o wznowienie postępowania zakończonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 14 lutego 2012 roku. Oznacza to, że zaskarżony wyrok wydany został z naruszeniem wskazanego w apelacji prawa materialnego, t.j. art. 28 ustawy z 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz. 1726 ze zm.) w zw. z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

W sprawie nie budzi wątpliwości fakt, że ubezpieczona domagając się wznowienia postępowania jako podstawę skargi wskazała wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku w sprawie K 2/12, t.j. podstawę określoną w art. 401¹ k.p.c..

Wymieniony przepis ten stanowi, że można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

Wskazany w skardze wyrokiem Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 roku nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”.

Jak wynika zatem z treści cytowanego orzeczenia, niekonstytucyjność wskazanych w nim przepisów stwierdzona została w zakresie, w jakim znajdują one zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy.

Taka treść orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego potwierdzona została w jego pisemnym uzasadnieniu dotyczącym skutków wyroku, gdzie w sposób wyraźny i jednoznaczny stwierdzono, że „obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku”, a więc po uchyleniu art. 103 ust.2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a przed wejściem w życie art. 103a tej ustawy dodanego powołaną w wyroku Trybunału ustawą z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Ocena zasadności skargi, zdaniem Sądu Apelacyjnego, wymagała zatem ustalenia, czy wnioskodawczyni spełnia warunki pozwalające przyjąć, że należy do wskazanego wyżej kręgu ubezpieczonych, objętych wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku.

Analiza dokonanych przez Sąd pierwszej instancji prawidłowych ustaleń faktycznych prowadzi do wniosku, że wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, nie było podstaw do uwzględnienia skargi i w efekcie do zmiany wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 14 lutego 2012 roku oraz poprzedzającej go decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

W sprawie poza sporem bowiem jest, że ubezpieczona F. C. prawo do emerytury nabyła z dniem 1 listopada 2007 roku, a więc w okresie obowiązywania art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis ten obowiązujący do dnia 7 stycznia 2009 roku stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Oznacza to, że F. C. nie należy do kręgu ubezpieczonych, co do których Trybunał stwierdził niekonstytucyjność przepisów wskazanych w wyroku z dnia 13 listopada 2012 roku. Wprawdzie bowiem prawo do emerytury nabyła przed 1 stycznia 2011 roku, jednakże prawo do tego świadczenia, rozumianego jako prawo do jego realizacji (a więc w znaczeniu przypisanym przez Trybunał) nabyła w okresie, kiedy istniała konieczność rozwiązania stosunku pracy.

Z tego też powodu brak jest podstaw do przyjęcia, że przepisy art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie, w jaki zostały zakwestionowane przez

Trybunał konstytucyjny stanowiły podstawę wydania wyroku Sądu Okręgowego z dnia 14 lutego 2012 roku. Z tego też powodu wyrok Sądu Okręgowego uwzględniający skargę należało zmienić w zaskarżonej części i oddalić skargę.

W tej sytuacji bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy pozostają wywody apelacji odnoszące się do kwestii stosowania w stosunku do wnioskodawczynie art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1229 ze zm.) zakwestionowanego wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku w sprawie K 2/12 w okresie poprzedzającym jego wejście w życie, co zwalnia Sąd odwoławczy z obowiązku dokonywania ich oceny.

Mając te wszystkie względy na uwadze i z mocy art. 386 § 1 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.